

**जिल्हा परिषद गांगेदिया,
कृषि विभाग**

अनुसुचित जाती उपयोजना अंतर्गत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावलंबन योजना

अ. क्र.	योजनेतील घटक	देय अनुदान	लाभार्थी पात्रतेच्या अटी व शर्ती
१	नविन विहिर	२५००००	१) शेतकरी अनुसुचित जाती /नवबोध्द असावा.
२	जुनी विहिर दुरुस्ती	५००००	२) शेतक-याकडे सक्षम प्रधिका-याने दिलेले जात प्रमाणपत्र असावे.
३	इनवेल बोअरींग	२००००	३) शेतक-याकडे नविन विहिरीसाठी त्याचे स्वतःचे नावे किमान ०.४० हे. व कमाल ६.०० हे. पर्यंत शेतजमीन असावी व इतर लाभा करिता ०.२० हे. ते कमाल ६.०० हे पर्यंत शेत जमीन असावी.
४	पंपसंच	२००००	४) शेतक-याचे नावे जमीन धारणा ७/१२ व ८ अ उतारा असणे आवश्यक आहे.
५	विज जोडणी आकार	१००००	५) शेतक-या कडे आधारकार्ड असणे आवश्यक आहे.
६	शेत तळयांचे प्लास्टीक अस्तरीकरण	१०००००	६) शेतक-याच्या नावे बँक खात्याशी आधार कार्ड सलग्न असणे आवश्यक आहे.
७	सुक्ष्म सिंचन संच		७) शेतक-याचे सर्व मार्गानी उत्पन्न १५००००/- पेक्षा जास्त नसावे.
	अ) तुषार संच	२५०००	८) दादासाहेब गायकवाड स्वाभिमान सबलीकरण योजने अंतर्गत लाभार्थीस प्रथम प्राधान्य.
	ब) ठिबक संच	५००००	९) शेतक-यांचे निवडीसाठी ग्राम सभेने शिफारस केलेली असावी.

लाभार्थी शेतक-यास ऑनलाई अर्ज करता येईल

आदीवासी उपयोजना अंतर्गत बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना

अ. क्र.	योजनेतील घटक	देय अनुदान	लाभार्थी पात्रतेच्या अटी व शर्ती
१	नविन विहिर	२५००००	१) शेतकरी अनुसुचित जमातीचा असावा.
२	जुनी विहिर दुरुस्ती	५००००	२) शेतक-याकडे सक्षम प्रधिका-याने दिलेले जात प्रमाणपत्र असावे.
३	इनवेल बोअरींग	२००००	३) शेतक-याचे नावे जमीन धारणा ७/१२ व ८ अ उतारा असणे आवश्यक आहे.
४	विज जोडणी आकार	१००००	४) शेतक-या कडे आधारकार्ड असणे आवश्यक आहे.
५	शेत तळयांचे प्लास्टीक अस्तरीकरण	१०००००	५) शेतक-याच्या नावे बँक खात्याशी आधार कार्ड सलग्न असणे आवश्यक आहे.
६	परसबाग	५००	६) शेतक-याचे सर्व मार्गानी उत्पन्न १५००००/- पेक्षा जास्त नसावे.
७	सुक्ष्म सिंचन		७) शेतक-याकडे नविन विहिरीसाठी त्याचे स्वतःचे नावे किमान ०.४० हे. व कमाल ६.०० हे. पर्यंत शेतजमीन असावी व इतर लाभा करिता ०.२० हे. ते कमाल ६.०० हे पर्यंत शेत जमीन असावी.
	अ) तुषार संच	२५०००	८) शेतक-यांचे निवडीसाठी ग्राम सभेने शिफारस केलेली असावी.
	ब) ठिबक संच	५००००	९) वन हक्क कायद्या अंतर्गत वैयक्तीक वन हक्क पटटे धारक आदीवासी अर्जदारास प्रथम प्राधान्य
८	पंपसंच	२००००	
	पिंढिसी पाइप	३००००	

लाभार्थी शेतक-यास ऑनलाई अर्ज करता येईल

राष्ट्रीय बायोर्स विकास कार्यक्रम

सदर योजना ही २० कलमी कार्यक्रमा अंतर्गत केंद्र शासनाक्हारे असुन जिल्हा परिषदेच्या कृषि विभागा मार्फत राबविण्यात येणारी महत्वपूर्ण योजना आहे. सदर योजनेचे उद्देश गावातील कट्टकरी महिलांना स्वयंपाक व प्रकाशा करिता सुलभ इंधन पुरविणे, शेतीसाठी उपयुक्त व कुजलेले सेंद्रीय खत मिळविणे, पर्यावरणात समतोल राखणे, जंगलतोड कमी करणे, संयंत्राला शौचालय जोडुन परिसर स्वच्छ व निरोगी ठेवणे, पर्यावरणाचा समतोल राखणे, गावक-यांचे राहणीमान उंचावणे. इ. आहेत. या योजनेत १ घ.मी. प्रमाणे अनुदान बायोर्स रु. ७५००/- आणी २/६ घ.मी. चे बायोर्स तयार करणे करीता भुमीहीन शेतमजुर अल्प/ अत्यल्प भुधारक व सर्वसाधारण लाभार्थ्या ना प्रति संयंत्र १२०००/- च अनु. जाती / जमाती लाभार्थ्यांना रु. १३०००/- प्रति संयंत्र अनुदान दिले जाते. संयंत्राचे आकारमानान्वये DBT नुसार अनुदान देण्यात येते. या योजनेव्यारे लाभार्थ्यांना स्वखर्चाने अथवा बँकेतुन कर्जाव्यारे संयंत्र उभारावा लागतो. संयंत्राला शौचालय जोडले असता १६००/- प्रती संयंत्र पुरक अनुदान देण्यायत येते. महत्वाचे म्हणजे संयंत्रासोबत लाभार्थ्यांना शौचालय सुधा उपयोगास मिळतो व स्वच्छता तसेच सुलभ इंधनामध्ये वाढ होते.

टिप - या योजनेचा लाभ घेण्यास इच्छुक लाभार्थ्यांनी अर्ज विहित नमुण्यात पंचायत समितीतील कृषि विभागाकडे सादर करावा.

जिल्हा परिषद निधी अंतर्गत योजना

१) पिक संरक्षण उपाय योजना

जिल्हातील खरीप व रब्बी हंगामात विविपिकावर दर वर्षी किड व रोगाचा प्रदुर्भाव होतो. त्यांचे नियंत्रण करण्यासाठी शेतक-यांना मोठ्या प्रमाणात पिक संरक्षण औषधीचा वापर करावा लागतो परंतु औषधीचा खर्च शेतक-यांना वराच येत असल्याने त्या करिता त्यांना जिल्हा परिषद तर्फे ५० टक्के अनुदान DBT नुसार देण्यात येते. या करिता खरीप हंगामाचे वेळी या योजनेतुन लाभ घेण्यासाठी पंचायत समितीच्या कृषि विभागाची संपर्क करावयाचा आहे. शेतक-यांनी स्वतः कृषि केंद्रावरुन औषधे खरेदी करावयाचे असुन त्याच्या खात्यावर DBT नुसार ५० टक्के रक्कम जमा केली जाते.

२) ५० टक्के अनुदानावर पिक संरक्षण उपकरणे वाटप करणे.

खरीप व रब्बी हंगामात पिकावर आलेल्या किड व रोग नियंत्रणासाठी पिक संरक्षक उपकरणे जसे स्प्रेंपंप, व गंटुर पंप ची गरज पडते तसेच त्या करिता जिल्हा परिषद निधीतुन दर वर्षी पिक संरक्षण औजारे करिता तरतुद उपलब्ध करून देण्यात येते. या तरतुदीमधुन शेतक-यांनी स्वतः बाजारातुन उपकरणे खरेदी करावयाचे असुन पंचायत समिती मधील कृषि विभागाशी संपर्क साधुन ५० टक्के DBT नुसार अनुदानाचा सदर उपकरण विकत घेवून शेतक-यांना लाभ घेता येतो.

३) शेतातील सिंचना करिता ५० टक्के अनुदानावर पि.क्हि.सी. / एच.डी.पी.ई. पाईप वाटप करणे.

गोंदिया जिल्ह्यात खरीप हंगामात भाताचे पिक घेतल्यानंतर रब्बीचे पिक घेण्यात येते. जिल्ह्यात बागायत व रब्बी पेरणी खालील क्षेत्र फारच कमी आहे. बागायत व रब्बी पेरणी खालील क्षेत्रात वाढ करण्याकरिता शेतक-यांना ओलीताचा जास्तीत जास्त फायदा मिळावा या हेतुने जिल्हा परिषद निधीतुन ५० टक्के अनुदानावर पि.क्हि.सी. / एच.डी.पी.ई. पाईपवर DBT नुसार अनुदान दिले जाते. ज्या शेतक-याकडे ओलीतासाठी विहिर व इतर माध्यमातुन पाण्याची उपलब्धता आहे अशा सर्वसाधारण शेतक-यांना या योजनेचा लाभ घेता येतो.

टिप- वरील योजनांचा लाभ घेण्यासाठी शेतक-यांनी स्वतःचे शेतजमीनीचा ७/१२ व ८ (अ) ग्रामसेवकाचा दाखला व अर्ज पंचायत समितीकडे सादर करावा.

४) विज/पुर/सर्पदंश अशा नैसर्गीक आपत्तीमुळे मृत्यु झाल्यास त्यांचे कुटुंबीयास सानुग्रह आर्थिक मदत देण्याची योजना

शेतकरी हा पुर्णतः निसर्गाच्या भरवश्यावर शेती करून आपले पिक घेतो व त्यावरच त्याचा व त्याच्या कुटुंबियांचा उदर निर्वाह चालत असतो. जर कर्ता शेतकरी विज, पुर, व शर्पदंश अशा कारणाने मृत्युमुखी पडला तर त्या शेतक-यांचे पुर्ण कुटुंबच उघड्यावर येत असते. अशा मयत झालेल्या शेतक-यांच्या कुटुंबीयांना सावरण्यासाठी काही प्रमाणात तरी तात्काळ आर्थिक मदत देण्यात यावी. या दृष्टीकोणातुन जिल्हा परिषद सेस फंडातुन रु २००००/- पर्यंत सानुग्रह आर्थिक मदत देण्याची योजना राबविण्यात येतआहे. यासाठी मयत शेतक-याचे ७/१२, मृत्यु दाखला, मैयत शेतक-याचे पोष्टमार्टम रिपोर्ट, वारसदाराचा हलफनामा व मैयत शेत-याच्या कुटुंबातील कर्त्यापुरुषाला सानुग्रह मदत मिळविण्या बाबत चा अर्ज, पंचायत समितीचे कृषि विभागाची संपर्क साधुन सादर करावा.

५) जिल्हा निधी योजनेतुन शेतक-यांना ५० टक्के अनुदानावर भात बियाणे वाटप करणे.

सदर योजनेत प्रमाणीत भात बियाणे, शेतक-यांनी महाबीज, एन.एस.सी., कृषि विज्ञान केंद्राचे उत्पादीत बियाणे निविष्टाचे अधिकृत विक्रेते यांचे कडुन परमीटवर खरेदी केल्यावर ५० टक्के अनुदान DBT च्या निकषाप्रमाणे लाभार्थी बँक खात्यात जमा करण्यात येईल. प्रती लाभार्थी २.० हे. क्षेत्र मर्यादिपर्यंत लाभ देण्यात येईल. प्रती हे. अनुदान १०७५/-.

जिल्हयातील शेतक-यांनी ५० टक्के अनुदानावर प्रमाणीत, भात बियाणे, खरेदी केल्यास पिक निरोगी राहुन उत्पादन वाढविण्यास मदत होईल.

शेतक-यांनी सदर योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पंचायत समितीचे कृषि विभागाशी संपर्क साधावा.

६) शेतक-यांना ५० टक्के अनुदानावर ताडपत्री वाटप करणे

जिल्हयातील शेतक-यांना ५० टक्के अनुदानावर ताडपत्री वाटप करणे यात समाविष्ट होणा-या शेतक-यांना त्यापासुन धान पुंजण्यांचे पावसापासुन संरक्षण करता येईल व धान पिकांची मळणी व उडवणी करिता चांगल्या रितीने सदर शेतक-यांना लाभ होईल. शेतक-यांना दिलेल्या मापदंडानुसार स्थानिक खुल्या बाजारातुन ताडपत्री खरेदी करावयाची असुन अनुदाना करिता बिले पंचायत समितीस सादर केल्यानंतरच त्यांच्या बँक खात्यावर DBT नुसार ५० टक्के अनुदान देण्यात येईल.

सदर योजनेतील ताडपत्री या बाबीपासुनशेतक-यांना अन्नधान्य सुरक्षा, मळणी, उडवणी, वाळवणी इ. कामे तसेच धान्य नासाडी प्रमाण कमी करण्यासाठी योजना अत्यंत चांगली व शेतक-यांच्या हिताची आहे.

शेतक-यांनी सदर योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पंचायत समितीचे कृषि विभागाशी संपर्क साधावा.

७) जिल्हा निधी योजनेतुन शेतक-यांना ५० टक्के अनुदानावर हिरवळी चे खत वाटप करणे (डॅंचा बियाणे)

सदर योजनेत डॅंचा बियाणे शेतक-यांनी शेतकरी महाबीज एन.एस.सी., कृषि विज्ञान केंद्र, उत्पादीत बियाणे, निविष्टांचे अधिकृत विक्रेते यांचे कडुन परमीटवर खरेदी केल्यावर ५० टक्के अनुदान लाभार्थ्याच्या बँक खात्यात जमा करण्यात येईल. प्रती लाभार्थी १.०० हे. क्षेत्र मर्यादिपर्यंत प्रती हेक्टरी अनुदान रु. १८२५/- लाभ देण्यात येईल. किंवा (खरेदी किंमतीच्या ५० टक्के किंवा प्रती हेक्टरी रु. १८२५/- यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम देय राहील)

जिल्हयातील शेतक-यांना ५० टक्के अनुदानावर डॅंचा बियाणे (हिरवळीचे खत) खरेदी केलस जमीनीची सुपीकता वाढविण्यास मदत होईल व जमीनीचा पोत सुधारेल, तसेच पिकाचे उत्पादन वाढविण्यास मदत होईल.

शेतक-यांनी सदर योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पंचायत समितीचे कृषि विभागाशी संपर्क साधावा.

८) जिल्हा निधीयोजनेतुन शेतक-यांना ५० टक्के अनुदानावर हरभरा बियाणे वाटप करणे.

सदरयोजनेत हरभरा बियाणे शेतक-यांनी रब्बी हंगामात महाबीज एन.एस.एसी. कृषि विज्ञान केंद्र, उत्पादीत वियाणे, अधिकृत विक्रेते यांचे कडुन ५० टक्के अनुदानावर परमीटवर खरेदी करावयाचे आहे. व ५० टक्के अनुदान महाविजला जमा करण्यात येईल. प्रती लाभार्थी १.०० हे. क्षेत्र मर्यादेपर्यंत लाभ देण्यात येईल व प्रती हॅक्टरी बियाणे ५० किलो प्रमाणे ५० टक्के अनुदान देय राहील.

जिल्हायातील शेतक-यांना ५० टक्के अनुदानावर परीमटवर हरभरा बियाणे वाटप केल्यास पिकाचे उत्पादन वाढविण्यास मदत होईल. तसेच रब्बी हंगामात हरभरा क्षेत्रात वाढ होवुन शेतक-यांच्या उत्पन्नात वाढ होण्यास मदत होईल.

शेतक-यांनी सदर योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पंचायत समितीचे कृषि विभागाकडे सादर करावा.

आवश्यक कागदपत्र

- १) विहित नमुण्याचीत अर्ज
- २) जमीनीचा गाव नमुना ८ अ व ७/१२ चा उतारा
- ३) सक्षम अधिका-यांचे जातीचे प्रमाणपत्र
- ४) शेतीचा नकाशा
- ५) तहसिलदाराचे उत्पन्न प्रमाणपत्र
- ६) संयुक्त शेत जमीन असल्यास संम्मती पत्र आवश्यक.
- ७) आधार कार्ड, बँक खाते पासबुक

टिप - उपरोक्त योजना हि नगर परिषद/ नगर पंचायत क्षेत्र वगळुन इतर क्षेत्रातील शेतक-यांकरिता राहील.

संपर्क अधिकारी

पंचायत समितीचे कृषि अधिकारी / विस्तार अधिकारी कृषि
जिल्हा परिषदेचे कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा कृषि अधिकारी

कृषि विकास अधिकारी
जिल्हा परिषद गोंदिया